

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

19. 1. 1983

ze dne .....

Před premiérou

„Všichni budou navždy věřit mě lži. Jakmile někdo po dnešním dnu vysloví Mozartovo jméno s láskou, bude k tomu muset přidat i jméno Salieriho! Co na tom, že s nevíš. Nakonec budu nesmrtelný! Když ne v dobrém, tak aspoň ve zlém...“ říká skladatel Antonio Salieri ve hře Petera Šaffera Amadeus. Na scéně Petra Bezruče SDO to říká ústy Miloslava Čížka, který ho ztělesňuje. Salieri mu předcházela řada velkých rolí tohoto herce, ale my si nejprve zajdeme pro vzpomínku:

Vy jste se v mládí hercem vůbec nechtěl stát, že?

„Já jsem ani nevěděl, že existuje škola pro herce. To mě zlákal kamarád. Když jsme se rozhodovali, čím budeme, řekl: pojď na JAMU. Jeli jsme na zkoušky jako dva světáci. Boty na tlusté pryži, v kapse hřebec a peněženku. Musel to být pro komisi ořes. Vyhodil nás. Na rok jsem šel na koksovnu a po roce znovu do Brna. Dřel jsem role rytíře de Grieuxe a Arbenina. Jako Arbenin jsem pořád vcházel a vycházel dveřmi. Komise, před kterou už jsme nevystupovali jako světáci, si vybrala rytíře de Grieuxe. Zeptali se: Co k tomu potřebujete?

A já vyhrkl: Dveřel Studenti vyšších ročníků ty velikánské dveře přitáhli. Když jsem je uviděl, vystoupil na mně studený pot: Vždyť jsem de Grieux! Dveře jsou přece pro Arbenina. Stoupl jsem si sránatě proti nim a začal vyznávat lásku krásné Manon. Nevím, nakolik se smáli, ale na školu mne vzali.“

Po absolvování, dovolte mi ten příměr, vám stejně jako mladičkému Mozartovi byl svět otevřen...

„Dvě sezóny ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti mi daly všechny klukovské radosti na jevišti. Režisér František Čech mě pak přilá-

AMADEUS

kal do Ostravy. Čtrnáct sezón na scéně Petra Bezruče. Hlavní role v Charleyově tetě, Romeo, Julie a tma, Pavka Korčagin ve Rváci, Treplev v Raskovi, Hubačova drammatizace Komu zvoní hrana, Měsíc pro smolaře, Ztrěštěnec. Z poslední doby Brown v Žebrácké opeře, Huber, řečený Roura v Robtnu zbojníkoví...“

Dospěl jste do věku, kdy

△ Miloslav Čížek na jedné ze zkoušek v roli Salieriho

Foto: JOSEF HRADIL

jste zralý na Salieriho. Jaké je to setkání?

„Mám pocit, že mě chce také zabít, ať jsem jen obyčejný herec. Nenechá mne spát. Obklopuje mě zoufalstvím. Děsí mě jeho ničivá moc. S podobnou postavou jsem se na scéně ještě neseťkal. Myslím co do významu. S režisérem inscenace Josefem Janíkem pracuji řadu let. Otevřel mi oči přes divadlo. Režisér Janík mi jako první

položil otázku: O čem hraje? A já si ji znovu v Amadeovi kladu. Pak ji musím zahrát. Tu ničivou moc. Salieri se topí ve slávě za bezcenné dílo. Ale světem zní dnes Mozartova hudba.“

Role Amadea vytváří Vladimír Čapka, Konstanci hraje Jana Jančková a v kostýmech Marty Roszkopfové. Premiéra je v pátek 21. ledna v 19 hodin.

HERMÍNA MOTÝLOVA

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

8 III 1983

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

8 III 1983

kultura

10 SDO

Jana Janěková (Konstanze) a Miloslav Čížek (Salieri) ve hře P. Shaffera Amadeus, kterou s úspěchem uvádí Státní divadlo Ostrava na scéně P. Bezručů.

Foto: J. Hradil

Nový přístup inscenátorů

10 SDO
Amadeus v ostravském nastudování

Jednou ze dvou lednových premiér činohry Petra Bezručů Státního divadla Ostrava, byla inscenace hry současného anglického dramatika Petera Shaffera Amadeus v režii Josefa Janíka. Autor si zvolil námět čerpající z vídeňského životního období W. A. Mozarta, který se tu marně snaží prosadit svůj talent proti průměrnému, ale u dvora dobře zajištěnému skladateli A. Salierimu.

Vídeňskou společností proběhla skandální zpráva — Salieri se přiznal před svou smrtí k vraždě Mozarta. Začíná hra a zároveň zpověď zestárlého dvorního skladatele, který demaskuje sám na sobě psychologii potlačované závidy a agresivity průměrného, ale ctižádostivého a obratného člověka, který skutečně s neomylnou zrůdností zasazuje rány svému výjimečně talentovanému nepříteli Mozartovi. Je odhalován i další „spolupachatel“ Mozartovy smrti — celé společenské a sociální zázemí vídeňské společnosti, plné intrik a vzájemných vazeb, které Salierimu jeho kruté zásahy do Mozartova života i pobyt na výsluní vlastní popularity a vlivu umožňují.

Režisér J. Janík položil důraz na divadelní možnosti textu, využívá simultánní scény, postavy formuje s jistotou razancí, vedoucí místy až k expresi. V tom mu pomáhají i groteskně deformující kostýmy Marty Rozskopfové, která je také autorkou scény. Inscenace se bohužel zrekla použití Mozartovy hudby, v textu poměrně přesně předepsané, a tak tu mno-

hem více než téma jeho geniality zaznívá téma odvahy k lidské přirozenosti, fantazie, spontánního talentu, což pohled na celý konflikt trochu ochuzuje a zjednodušuje.

Vladimír Čapka v roli Mozarta si ověřuje možnosti pohybového vyjádření charakteru postavy. Zvolil pro neobyčejnou výrazovou i myšlenkovou spontaneitu Mozarta stejně uvolněný pohybový projev, ve kterém se výraz nadšené náklonnosti mění rychle v pitvornou karikaturu a v okamžiku se zase lomí do něžného skrývaného citu. Jeho partnerka Jana Janěková (Konstanze) používá stejně expresivní prostředky, které jakoby byly bytostnou součástí projevu obou postav, které tak intenzivně vnímají život. Miloslav Čížek v roli Salieriho využívá svých fyzických dispozic, ještě zdůrazněných kostýmem, ukazuje jeho strnulost, těžkopádnost a nudnou důstojnost v protikladu s živelným Mozartem. Je přesvědčivý (především v první polovině inscenace) i v hloubce zříravosti své nenaplněné ctižádosti a záluďné nenávisti k Mozartovi i jeho talentu.

Na inscenaci je třeba ocenit vhodnou volbu titulu, který má předpoklady pro to, aby zaujal mladé diváky přicházející do hlediště ČPB i snahu inscenátorů najít k textu vlastní přístup i za cenu některých sporných momentů, které se v představení objevily.

MARIE RESLOVÁ